

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra sociologie

Posudek oponenta bakalářské práce

Jméno autora	Lucie Chejnovská
Název práce	Prostorová mobilita invalidních důchodců ve městě Holice
Studijní obor	Sociologie obecná a empirická
Vedoucí práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D. Katedra sociologie FF UHK
Oponent práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	Doc. Mgr. Ján Bunčák, CSc. Katedra sociologie FF UHK
Rok obhajoby	2019

Hodnocení cíle/ů práce

(charakteristika cíle, způsob jeho stanovení, užitečnost cíle, slovně)

Cíl práce, „zjistit, jak invalidé řeší problémy spojené s každodenním životem v závislosti na jejich různě omezené mobilitě“ je formulován obecně a pouze v popisné rovině. Poznávání reflexe sociálních problémů ve skupinách postižených sníženou pohyblivostí je aktuální otázkou s teoretickým i praktickým významem.

Hodnocení obsahové stránky práce

<i>Užití zásadní odborné literatury a zdrojů</i>	ano	<i>s výhradami</i>	ne
<i>Přiměřená odborná terminologie práce</i>	ano	<i>s výhradami</i>	ne
<i>Vhodně zvolená metodologie</i>	ano	<i>s výhradami</i>	ne
<i>Práce s výzkumnými otázkami</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Adekvátní průběh analýzy dat</i>	ano	<i>s výhradami</i>	ne
<i>Splnění deklarovaného cíle/cílů práce</i>	ano	<i>s výhradami</i>	ne

Hodnocení formálních kritérií práce

<i>Stylistická úroveň práce</i>	<i>dobrá</i>	s výhradami	špatná
<i>Pravopis a gramatika</i>	dobré	<i>s výhradami</i>	špatné
<i>Vhodná grafická úprava stránkování a textu</i>	<i>dobrá</i>	s výhradami	špatná
<i>Zpracování tabulek, obrázků, příloh</i>	<i>dobré</i>	s výhradami	špatné

Zásadní připomínky k obsahové úrovni práce

V první části práce se autorka podrobně zabývá pojmem mobilita, co vyžaduje základní lexikální poznámku. Českým ekvivalentem anglického slova 'mobilita' je 'pohyblivost' a autorka důsledně užívá slova mobilita v tomto obecném významu. Mobilita v tomto významu není sociologickým pojmem, ale je sociálním problémem jistých skupin lidí.

Vede to k první otázce: Kdy, za jakých podmínek se slovo stává sociologickým pojmem?

Pokaždé, když sociolog užije cizího slova místo českého?

Dále upozorňuji na dva možné způsoby nahlížení na omezení prostorové pohyblivosti, užší hledisko sociální práce a širší sociologické hledisko.

Invalidita, ale i stáří jsou z hlediska sociologie znaky výrazně askriptivní – připisované osobám na základě určitých sociálních norem, které se ovšem historicky vyvíjejí. Viktorka z Babičky Boženy Němcové by v současnosti byla chápána jako postižená a obecní úřad by pro ni vybavil příspěvek na péči. Tento příklad je zajímavý i z hlediska specifických aspektů omezení pohyblivosti – mobility. Musel by být pro ni zřízen vztah pečovatel – pečovaná, který by omezoval možnost jejího vzdálení od pečovatele, i když by neexistovalo žádné tělesné omezení pohyblivosti, atd. Příklad ukazuje, že invalidní důchodce je osobou uvedenou askriptivním způsobem do specificky omezujícího sociálního postavení, role. Moderní a zejména soudobá společnost vytváří rostoucí počet invalidních důchodců a v návaznosti na tuto skutečnost musí řešit problémy jejich sociální existence – fungování ve společnosti, má je začleňovat, nebo naopak exkludovat, vylučovat ze společnosti – i jejich pohyblivosti. Praktický příklad: ve vlacích ČD jsou vymezena místa pro osoby se sníženou pohyblivostí (invalidé a těhotné ženy) a osoby se sníženou schopností orientace. Existují ovšem i oddělení pro ženy (v Japonsku i vyčleněný ženský vagon), jakož i oddělení pro děti. Příklad poukazuje na existenci různých kategorií sociálně uznaného omezení mobility. Hledisko české sociální práce si nevšímá genderu, těhotenství nebo dětství jako omezení vyžadujícího u pohyblivosti sociální pomoc. Přitom jsou věk (dětství a seniorství) a určité sociální postavení (studium na střední a vysoké škole) důvodem k afirmativní akci státu v oblasti mobility formou výrazně zvýhodněných cen jízdného. Sociologické hledisko je mnohem komplikovanější a méně jednoznačné než práce autorů citovaných v BP.

S podobným problémem vymezení jevu se setkáváme i ve vymezení bariér. Autorka přebírá nesociologické vymezení fyzických a „psychických“, přičemž si měla všimnout, že opis těch druhých osobou na invalidním vozíku odpovídá E. Goffmanem sociologicky definovanému pojmu stigma a stigmatizace. Na tento pojem měla navázat i v následné úvaze o sociálních interakcích.

Ve výzkumné části do souboru zkoumaných byly zařazeny osoby s omezenou pohyblivostí obecně, nejsou a nemohou to být jenom invalidní důchodci. Lze tady vidět rozdíl mezi nehodnotícím sociologickým a legislativním sociálně-pečovateľským vymezením zdůrazňujícím invaliditu a důchod lidí, kteří mají problém s omezenou mobilitou.

Zásadní připomínky k formální úrovni práce

Otázky k obhajobě práce

1. Kdy, za jakých podmínek se slovo stává sociologickým pojmem?
2. Vysvětlíte pojem stigma a stigmatizace v souvislosti s BP.
3. Jak k opisu každodenního života lidí s různým stupněm a příčinou pohybového omezení přispělo analyzování rozhovoru v programu MAXQDA?

Stručné slovní hodnocení (dle uvážení posuzovatele)¹

Výsledné hodnocení práce

Výsledkem práce je jednoduše popis každodenního života lidí s různým stupněm a příčinou pohybového omezení, ze kterého by šlo vytěžit víc, než se pouze pokoušet odpovědět na velmi obecné formulované výzkumné otázky. Pokud mám BP hodnotit jako práci z oboru sociologie teoretická a empirická, snižují hodnocení především nedostatky v teoretické části, které vedou k nejasnostem ve vymezení předmětu autorčina zkoumání.

Navržené hodnocení

Navrhuji hodnotit známkou D

Hradec Králové 27. 5. 2019

datum a místo

podpis autora posudku

¹ Např. náročnost tématu, specifika řešení, samostatnost nebo invence studenta, co jsou hlavní klady, nedostatky práce, případně jaký je přínos, nebo využitelnost práce, navrhovaná doporučení k možnému zužitkování práce; zejména však návrh řešení pro případ nedoporučujícího posudku: a) upřesnit, doplnit nebo rozvést stanovenou pasáž, b) opravit, přepracovat stanovenou pasáž, c) přepracovat celou práci na zadané téma, d) vypracovat novou práci na nové téma.